

- October (17 Oct. 1901) in ontelbare menigte door.
24. *Lullula arborea* (L.) Boomleeuwerik. Niet zeer talrijke broedvogel op de heide. Verschijnt vroeg in 't jaar, maar ongeregeld (8 Maart '97, 26 Febr. '98, 8 Febr. '99, 27 Febr. '00, 8 Maart '01). Trekt in het najaar (half October) in vrij groote gezelschappen door. 28 Mei 01 zag ik vlugge jongen.
 25. *Motacilla alba* L. Witte kwikstaart. Gemeene broedvogel die in aantal schijnt toe te nemen. 13 Juni 1901 zag ik vele volwassen jongen. Komt vroegtijdig aan (11 Maart '97, 15 Maart '98, 3 Maart '99, 27 Febr. '00, 22 Maart 1901) maar overwintert hier nooit.
 26. *Motacilla melanope* Pall. Groote gele kwikstaart. Een stuk in vrouwelijk kleed werd 29 Maart 1899 door mij waargenomen aan den kant eener drooge sloot bij de pastorie alhier.
 27. *Anthus trivialis* (L.) Boompieper. Algemeene broedvogel, voornamelijk op de heide waar boomen staan. Trekt bij nacht. Aankomst in April (9 April '97, 16 April '98, 18 April '99, 22 April '00, 12 April '01); de meeste vertrekken in September, maar enkele later.
 28. *Anthus pratensis* (L.) Graspieper. Is bijna het geheele jaar door aanwezig, daar hij, met name op de heide, steeds in eenige exemplaren overwintert. Aldus is het zeer moeilijk het tijdstip aan te geven van zijne eerste verschijning in het voorjaar. Trekt overdag. 11 October 1901 trokken deze vogels in menigte in Z.-W. richting over de heide.
 29. *Anthus campestris* (L.) Duinpieper. Is sedert ik hier woon gedurig in aantal verminderd, niet

door vervolging, maar door den gestadigen aanplant van dennebosschen waardoor de kale gronden, waarop deze soort zich uitsluitend ophoudt, komen te vervallen. In 1901 heb ik slechts 3 stuks gezien. Is hier broedvogel; aankomst in de tweede helft van April.

Het vederkleed verschilt zeer naar het jaargetijde. De in het voorjaar aankomende oude vogels zijn op de onderdeelen zeer licht geel, de kin witachtig, krop en zijden van den romp eenigszins donkerder zandkleurig dan het midden van borst en buik. Op den krop ziet men zeer enkele kleine bruine lengtevlakjes. Een zeer duidelijke lichte streep loopt over het oog en de groote en kleine dekvederen van den vleugel, evenals de kleine vleugelpennen zijn zeer breed roestgeel gezoomd.

In den zomer, begin Juli reeds, zijn de onderdeelen lichter maar tevens eenigszins groezeliger terwijl eenige meerdere vlakjes op den krop te zien zijn (misschien individueel); de lichte vederranden op de vleugels smaller tengevolge van afslijting.

De jonge vogels die ik einde Juli geheel volwassen vond, hebben geheel witachtige onderdeelen, met sterke bruine vlekking op den krop en bruine lengtestrepen op de schenkelvederen. Alle vederen van de bovendeelen effen bruin met geelachtige randjes, zoodat deze deelen een sterk geschubd voorkomen hebben. Vleugelpennen en dekvederen zeer breed bruingeel omlijst.

(Wordt vervolgd.)

Mr. R. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

Eenige botanische bijzonderheden.

In den Ven jaargang deelde ik onder dezen zelfden titel eenige zaken mede, die zooal niet tot de merkwaardigheden, dan toch zeker tot de bijzonderheden behooren. Sedert heb ik weer eenige mooie gevallen gevonden, die ieder voor zich het bewijs leveren, dat er in onze naaste omgeving nog heel wat voorvalt, dat de moeite van het waarnemen, of zoo men wil, bestudeeren, ten volle verdient.

Het zestal teekeningen doet al terstond zien, dat we met een tamelijk heterogeen allegaartje te doen hebben, waarin ik met den besten wil geen andere dan eene chronologische volgorde weet te brengen.

Laat mij daarom allereerst de smalbladige weegbree introduceeren. Onze teekening geeft een drietal

aren dezer plant, waarvan slechts de middelste normaal is, en daarom voor 't oogenblik gevoelig buiten bespreking blijven kan. Bij de rechtsche figuur zien we naast de „hoofd“-aar zich nog een viertal kleinere ontwikkelen. Ik heb na het teekenen van dit ex. nog weer andere gevonden, waar het aantal aren tot 10 en 11 klom. Links hebben we evenwel een nog merkwaardiger figuur. Daar zien we in plaats van een aar een geheel bladrozet, waaruit zich weer eenige aartjes verheffen. Dit geheel gedraagt zich dus een paar decimeters van den bodem precies, zooals de normale plant dit op den grond doet. Ik zal dezen zomer eens zien, of dat gedeelte zich ook als stek, of desnoods als aflegger, wil gedragen.

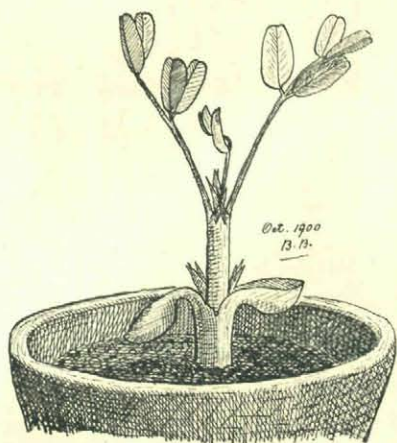
Hetzelfde verschijnsel doet zich eenigszins voor bij de groote weegbree; bij onze andere inlandsche soorten zocht ik er evenwel tevergeefs naar. Bij

Smalbladige weegbree.

De middelste normaal; rechts en links afwijkingen.

het zoeken naar deze afwijkingen zal waarschijnlijk nog iets opvallen, n.l. dat in verschillende streken de bloemen van de smalbladige weegbree belangrijke

Arachis hypogaea.

Aardnoot of Curaçaosche amandel.

verschillen toonen. Kortom, over de weegbree-familie is het laatste woord nog niet gezegd.

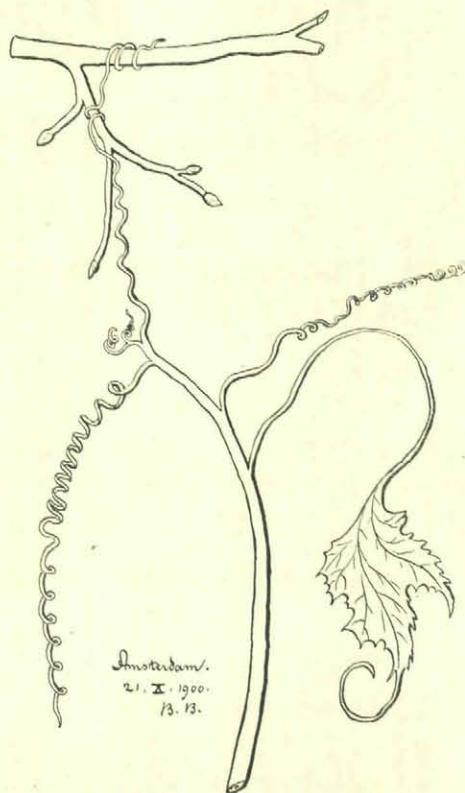
Nummer twee brengt ons op een geheel ander terrein, n.l. op dat der botanische organographie.

't Is een jong zaailingplantje van *Arachis hypogaea*, het overbekende grondnootje, olienootje, aardnootje, apenootje, curaçaosche mangeltje, of hoe het nog meer mag heeten.

Deze interessante vlinderbloemige plant, die haar peulen bij het rijp worden onder den grond brengt (let op het lat. adjectief *hypogaea* = onderaardsch), levert ons het mooiste materiaal dat er bestaat, om aan te toonen, dat vleezige zaadlobben *bladen* zijn. Uit beider oksels toch ontwikkelen zich *steeds* zijstengels, waarmee het bewijs reeds geleverd is.

Met andere planten, b.v. erwten, kunnen we ook wel terecht; maar... daar komt een maar bij. Slechts zelden ontwikkelen de oogen in de oksels der zaadlobben zich hier „van zelf” en gewoonlijk doen ze dit eerst nadat de hoofdstengel weggenomen is. En dan kan het nog vaak gebeuren, dat bij de concurrentie om No. 1 te worden, één der oogen het aflegt en blijft slapen.

Met No. 3 van onze serie blijven we voorloopig op het terrein der „vervormde bladeren.” Het is

Hechtrank van een kalebas, tot blaadje uitgegroeid.

de hechtrank van een kalebas, die aan één der „draden” nog een blaadje heeft zitten, wat ten duidelijkste de bladachtige natuur verraadt. Het geval is overigens lang niet zeldzaam, en komt o.a. ook bij de druif voor; maar daarover straks. Bovendien is het daar toch ook nog iets anders.

De volgende teekening is van een buitengewoon mooie bandvorming bij de blaartrekkende boterbloem.

De fasciatie is in ons tijdschrift echter al zoo

vaak behandeld, dat ik er niet over gerept zou hebben, ware het niet, dat dit speciale geval... enz.

Daarom maar vlug naar No. vijf, een druiventakje van de overbekende blauwe frankenthaler, die, tusschen twee haakjes, zijn reputatie waard is. Maar niet daarover wilde ik het ditmaal hebben. Een blik op de teekening doet terstond zien, wat er aan de hand is. Verleden zomer bij het „innijpen“ viel mijn oog toevallig op de abnormale plaatsing van den bovensten hechtrank, waar deze n.l. uit den oksel van het blad ontspringt.

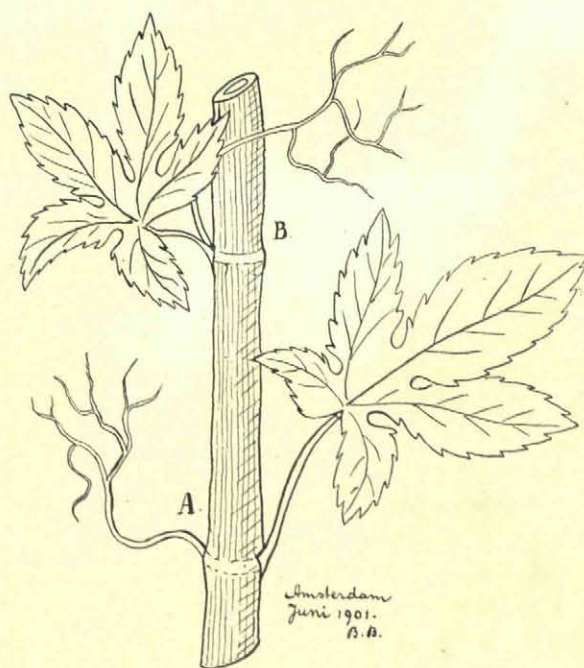
Bandvorming van de Blaartrekkende boterbloem.

Om de zaak goed te begrijpen, moeten we even onze aandacht bij het onderste blad bepalen, waar de toestand normaal is, d. w. z. voor een druif.

Het stuk stengel onder A eindigt in dezen rank. Deze is dus een tak en wel de niet verder groeiende hoofdstengel. Vaak zit op zoo'n plaats de druiventros, en ook ziet men herhaaldelijk aan den rank een stuk of wat bloempjes (die later dan ook druifjes kunnen worden) of soms een blaadje. Het stengelstuk A B is alzoo in den oksel van het onderste blad ontstaan, en dus een zijas of zijstengel.

Druiventros en hechtrank zijn dus in 't wezen

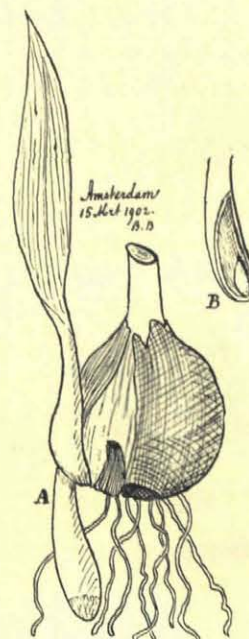
der zaak dezelfde organen, n.l. hoofdassen, terwijl de stam feitelijk verlengd wordt door den zijstengel,

Wijndruif met monopodiale vertakking.

die daardoor schijnbaar hoofdstengel wordt. Een dergelijke sympodiale vertakking vinden we o.a. ook bij de gewone geranium (pelargonium).

Bij de druif is dit ook regel; maar nu zien we bij B den rank uit den bladoksel voortkomen, zoodat we hier met de z.g.n. monopodiale vertakking te doen hebben. Dit zonderlinge verschijnsel vond ik nog nergens toegelicht of beschreven. Toch schijnt

Een tulpenbol, die zich ingraaft.

het niet zeldzaam, daar ik het den vorigen zomer herhaaldelijk ben tegengekomen.

Het zonderlinge van ons geval bestaat hierin, dat

een en dezelfde plant de sympodiale vertakking naast de monopodiale vertoont; of het meer voorkomt?

En nu No. zes, een waardig tegenhanger van ons sneeuwklompje van twee jaar geleden, dat te diep zat en daarom naar boven klom.

Hier hebben we te doen met een tulp, die te hoog geplant was naar haar zin en daarom wat dieper den grond inging.

Het afgelopen najaar had ik o. m. eenige bollen van de buitengewoon fraaie parkiet-tulpen gezet, en wel van de soort *luteo major*. Na den bloei zette ik de potten met aard en bollen ter zijde, tot ik de potten noodig had om *Tradescantia* te stekken. Daartoe trok ik de bollen uit, om ze weg te doen, wyl het bewaren toch niets uithaalt. Daar zag ik aan een bijbolletje (zie bij A) een $2\frac{1}{2}$ cM. lang, dik, wit plantendeel.

Eerst dacht ik aan een wortel, zooals we dien bij Phalangium kennen, en zooals ook wel bij crocus voorkomt, n. l. een voedselmagazijn. Toch was de zaak niet gelijk, want bij bovengenoemde planten loopt zoo'n vette wortel in een normaal dun stukje uit, behoorlijk voorzien van wortelharen en id. kapje. Hier was echter geen spoor van wortelharen te zien; wel was het onderstukje ietwat geel gekleurd, wat wel iets op een wortelmutsje geleeke.

In ieder geval, mijn aandacht was gewekt en onwillekeurig strekte het onderzoek zich verder uit. Bij het betasten voelde het voorwerp voos, of hol, wat voor een pas gevormden wortel weer niet kon. Daarom maakte ik het ding open en daar vond ik tot mijn verbaring op den bodem van dit zakvormig stengeldeel een jong bolletje zitten. (Zie de teekening bij B.).

Ik geloof vrij stellig, dat we hier met een middel

hebben te doen, waarvan ondiep geplante bollen gebruik maken, om hun kroost wat te laten zakken. In ieder geval acht ik het merkwaardig genoeg voor vermelding.

Tot slot geef ik nog de teekening van ontkiemende clivia-zaden. Bij een mijner vrienden, die voor een

Cliviazaden ontkiemend op de moederplant (vivipariteit).

paar jaar zijn Clivia (*Imantophyllum miniatum*) kunstmatig had bestoven, ontwikkelden zich de roode bessen heel fraai. Na twee jaren zoo met die mooie bessen te hebben geprikt, gaf de plant het eigenaardige verschijnsel te aanschouwen, dat de zaden in de bes gingen kiemen, terwijl ze nog op de plant stonden. Eerst komt de anderhalve centimeter lange zaadlob voor den dag, waaruit later het pluimpje benevens het worteltje te voorschijn komt.

In gewone aarde gezet, ontwikkelden zich de jonge plantjes heel goed.

B. Boon.

DE KOEKOEKS BLOEM.

Gaarne wilde ik in dit tijdschrift een tweetal opmerkingen plaatsen over den kelk der gewone of roode koekoeksbloem, *Lychnis diurna-Melandryum rubrum*, in de hoop dat zij wellicht ook anderen tot waarnemingen aan deze schoone inheemsche plant zullen opwekken. Het betreft: 1°. de verschillen tusschen de mannelijke en vrouwelijke bloemen; en 2°. de ten onzent voorkomende variëteiten dezer plant.

1°. Wat het verschil tusschen de mannelijke en vrouwelijke exemplaren dezer tweehuizige plant betreft, wordt in de Flora van Nederland, door Prof. Oudemans, het volgende opgemerkt: „Men kan de

mannelijke exemplaren op het eerste gezicht daaraan van de vrouwelijke onderscheiden, dat zij rijker bloeien. Gebruikt men het vergrootglas, dan ontdekt men bij gene, zonder de bloem te openen, wel de meeldraden maar geen stijlen, bij deze omgekeerd de vijf kurketrekkerachtig gedraaide stijlen terstond. In Deel X der Flora Batava leest men voorts: „Men wil opgemerkt hebben, dat bij de mannelijke planten de bloembladen steeds veel dieper ingesneden zijn dan aan de vrouwelijke, en dat bij deze de kelkjes niet tien-strepig, gelijk bij de mannelijke, maar twintig-strepig zijn.”

Deze verschillen, gesteld, dat zij doorgaans aanwezig zijn, vormen echter geenszins het meest in